

Datum

18 juni 2024

Afwegingen perspectiefnota inzake cultuur- en evenementenbeleid gemeente Zwolle 2025-2028

Inleiding

De gemeente Zwolle heeft haar doelen op het gebied van cultuur vastgelegd in het Coalitieakkoord 2022-2026, het Cultureel perspectief 2040 en de uitvoeringsagenda cultuur 2021-2024: *“Een bloeiende cultuursector is onmisbaar voor een vitale samenleving. Zwolle is in 2040 de experimentele Hanzestad, het culturele hart van de regio waar cultuur bijdraagt aan de kwaliteit van leven van iedereen die hier woont en werkt of de stad bezoekt. Er is voldoende ruimte om kunst en cultuur te maken en te beleven. Talent krijgt de kans om in Zwolle op te bloeien en in elke wijk is cultuur dichtbij.”*

Doordat de afgelopen jaren de kosten van zowel energie, materialen als personeel boven verwachting zijn gestegen, kunnen culturele instellingen nu voor hetzelfde geld minder activiteiten uitvoeren. Met alle culturele instellingen in de basisinfrastructuur zijn gesprekken gevoerd over hun begroting en bedrijfsvoering om het effect van en mogelijkheden tot bezuinigen en verhogen van opbrengsten te bekijken. Zo is er bijvoorbeeld gekeken naar het ophogen van de ticketprijs, naar de horeca-inkomsten en verhuur van ruimtes. Veel instellingen zitten nu aan de grens van het ophogen van inkomsten; als ze de prijzen nog meer ophogen worden ze onaantrekkelijk voor publiek. Daarbij is het uitgangspunt dat cultuur ook beschikbaar moet blijven voor mensen met een kleine portemonnee. Veel instellingen zetten hun reserves al zodanig in dat ze geen buffer meer hebben voor onverwachte tegenvallers en ook zaken waarvoor de reserves zijn opgebouwd, zoals beheer en onderhoud, nu of in de nabije toekomst niet meer mogelijk zijn.

Onderbouwing voorstel extra investering cultuur

De begroting cultuur 2024 is het vertrekpunt voor het financiële kader voor het cultuurbeleid voor 2025-2028, inclusief de middelen zoals vastgesteld in het coalitieakkoord. Vasthouden aan dit het kader betekent, vanwege de kostenstijgingen, feitelijk een bezuiniging op de activiteiten in de culturele sector in Zwolle. De sector wordt erg kwetsbaar en het effect van cultuur voor de inwoners van Zwolle neemt substantieel af. In de perspectiefnota 2025-2028 stelt het college voor om het budget voor cultuur te verhogen.

Hieronder schetsen we de impact van dit voorstel voor de culturele sector, met specifieke aandacht voor een aantal organisaties en initiatieven. Daaronder schetsen we de verwachte situatie als deze verhoging niet beschikbaar wordt gesteld.

Basis op orde - Keuzes maken in bestaand beleid en activiteiten

Voorgesteld extra budget in perspectiefnota: €1.050.000

(Waarvan € 650.000 structureel en € 400.000 voor de jaren 2025-2028.)

Zwolle in 2028

Met deze inzet is Zwolle in 2028 een stad met een gedegen culturele basisinfrastructuur. De grote culturele instellingen hebben geen ruimte om te groeien en weinig ruimte om te ontwikkelen, maar ze kunnen wel een groot deel van hun activiteiten blijven uitvoeren en daar ook veel Zwollenaren mee bereiken. Op het gebied van diversiteit, levendigheid en de ontwikkeling van nieuw aanbod is een aantal gezelschappen en platforms stabiel en in staat om landelijke cofinanciering aan te vragen. Er is wel sprake van een lichte inperking van de activiteiten ten opzichte van 2024.

Ook behouden we de voedingsbodem voor jonge makers en ontwikkelingen in de stad met een basis van regelingen. Zwolle wordt een stad met een smalle doch stevige culturele basis. De mogelijkheden voor instellingen en makers om bijvoorbeeld verbinding te maken met het sociaal domein en in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen zullen beperkt zijn.

Met het extra budget kunnen we een groot deel van de gezelschappen en projecten die we nu ondersteunen, blijven subsidiëren. Dit betreft deels het structureel financieren van voorheen incidenteel gedekte budgetten. Evengoed zullen de gemeente en culturele instellingen scherpe keuzes moeten maken, want ook dit budget is niet toereikend om alle bestaande initiatieven en activiteiten in stand te houden. We maken met de verhoging verschil op de volgende terreinen:

Bibliotheek (Stadkamer)

Met een verhoging van de subsidie kan de bibliotheek haar toegankelijkheid waarborgen met de huidige openingstijden. De bibliotheek moet mogelijk wel een wijklocatie sluiten als gevolg van het collegebesluit. De gemeente Zwolle verwacht dit najaar een specifieke uitkering van OCW (SPUK) voor openbare bibliotheken. Hiermee is het naar verwachting toch mogelijk het aantal wijklocaties op niveau te houden.

Begroot: € 5.213.560

Gevraagd: € 5.774.060

Verhoging ppn: € 288.500

Poppodium (Hedon)

Zwolle kent binnen de jongerencultuur een sterke muzikscene. Muzikale uitingsvormen, zoals urban en dance, stimuleren jongeren om te bewegen. Met een verhoging van de subsidie kan Hedon zorgen voor een gezonde kernorganisatie en daarmee inzetten op Talent Support, cultuureducatie en cultuurparticipatie. Ook kunnen ze de programmeerlijn profilering in stand houden en blijft het mogelijk om intern vakmensen op te leiden. Dat neemt niet weg dat Hedon keuzes moet maken, de voorgestelde verhogingen zijn niet voldoende om alle activiteiten uit 2024 te blijven doen. Een deel van talentontwikkeling, cultuureducatie en –participatie zal afgebouwd worden.

Begroot: € 1.597.560

Gevraagd: € 2.357.574

Verhoging binnen begroting cultuur: € 260.000

Verhoging ppn: € 250.000

Podiumkunstgezelschappen

Ten opzichte van 2024 kan de gemeente met hetzelfde budget een gezelschap minder ondersteunen, gezien de gestegen kosten. Met de verhoging van het budget garandeert de gemeente het voortbestaan van een aantal gezelschappen die op nationaal niveau werken en de bijbehorende cofinanciering van rijk en provincie.

Begroot: € 309.440

Gevraagd: € 912.000

Verhoging ppn: € 236.560

Projectregelingen

Naast de BIS-instellingen, zorgen juist kleinere initiatieven en beginnende makers voor levendigheid en diversiteit in de stad, en voor nieuwe ontwikkelingen. Door te investeren in de regelingen, levert de gemeente ook de voorwaarde voor het doortrekken van de keten van onderwijs tot zelfstandige professionele makers en een grotere toegankelijkheid van cultuur en cultuurdeelname. Bij projecten en kleine instellingen zijn de kosten voor fair pay relatief nog hoger dan bij de grotere instellingen.

Begroot: € 566.347

Verhoging ppn (20%): € 113.269

ArtPitch

Art Pitch is een laagdrempelige subsidieregeling voor artistieke en creatieve makers in de stad, met name bedoeld voor de stimulering van kleinschalige culturele initiatieven in de buurten en de wijken. De verhoging van het budget komt in de plaats van een incidenteel budget, waardoor het budget gelijk blijft aan dat in 2024.

Begroot: € 53.204

Verhoging ppn: € 25.000

Filmtheater (Fraterhuis)

Het filmtheater kan de hogere exploitatielasten zoals begroot in de nieuwbouwplannen dragen met de verhoogde gemeentelijke bijdrage. Tot die tijd is er een minimaal programma cultuureducatie en randprogrammering in aanvulling op de filmprogrammering mogelijk.

Begroot: € 106.000

Gevraagd: € 112.360 (voor exploitatie op huidige locatie)

Verhoging binnen begroting cultuur: € 600.000 (voor exploitatie op nieuwe locatie)

Museum voor Beeldende Kunst (Museum de Fundatie)

Museum de Fundatie blijft open op basis van een bescheiden beleidsplan. Het zal worden gevraagd in 2025 een aangepast plan met bedrijfsplan in te dienen. De ticketprijs wordt verhoogd. Het gevaar van het wegvallen van co-financiers als provincie en Vriendenloterij blijft bestaan, gezien de bescheiden ambities.

Begroot: € 1.076.540

Gevraagd: € 1.979.473

Verhoging binnen begroting cultuur: € 451.484

Platform Beeldende kunst

Een groot deel van de Zwolse infrastructuur van laagdrempelige plekken voor de presentatie van beeldende kunst kan overleefd blijven. Er is plek voor één beeldentuin en maximaal drie organisaties.

Begroot: € 59.510

Gevraagd: € 179.080

Verhoging binnen begroting cultuur: € 120.000

VAKTOR

Het cross-disciplinair makershuis van Cultuurregio Zwolle ondersteunt startende creatieve makers in alle culturele disciplines in de Regio Zwolle in de ontwikkeling van hun vakmanschap en biedt een springplank naar blijvend succes. Het komt tot stand in samenwerking met culturele en onderwijspartners in de regio. Er is cofinanciering van de provincie, het rijk en 21 andere gemeentes. Zwolle is voorzitter en penvoerder van de Cultuurregio. Zonder de financiering vanuit de gemeente Zwolle is de verwachting dat andere gemeentes zich ook terugtrekken en dat VAKTOR zijn activiteiten niet kan uitvoeren. VAKTOR is essentieel voor de talentontwikkeling zoals benoemd in de ambities van het Coalitieakkoord.

Begroot: € 0

Verhoging binnen begroting cultuur (voor 3 jaar): € 110.000

Academiehuis

De Grote Kerk is het belangrijkste historische icoon van de stad. Een unieke plek met een belangrijke waarde. Naast de historische waarde ook op het gebied van beeldende kunst en op een breder cultureel, maatschappelijk en economisch vlak. De kerk is toegankelijk voor een breed publiek en vervult een rol als 'overdekt openbaar plein voor de stad'. Met deze bijdrage geeft de gemeente het Academiehuis, na een dure en intensieve restauratie, de tijd en gelegenheid om een volgende stap te zetten in de professionalisering van de organisatie.

Begroot: € 217.300

Benodigd: € 417.300

Verhoging binnen begroting cultuur: € 210.000 in 2025, € 100.000 in 2026 en in 2027

Het college onderzoekt of door herprioritering een aantal initiatieven, zoals Kunstwegen en IJsselbiënnale, de komende periode ook kan worden ondersteund.

Financieel overzicht

	Begroting cultuur 2025- 2028	Verhoging perspectief- nota	Totaal	Toelichting
Academiehuis	217.300 <i>Verhoging met</i> 210.000 in 2025, 100.000 in 2026 en 2027		427.300 (2025) 317.300 (2026 en 2027)	Verhoging bedrag Academiehuis wordt gefinancierd uit middelen nieuwbouw Fraterhuis die in 2025 - 2027 niet benut worden.
ANNO	1.035.020 <i>Verhoging met</i> 130.000		1.165.020	
ArtFlow			0	
ArtPitch	53.204	25.000	78.204	Verhoging 2025-2028
Ateliers en expositieruimtes	233.585		233.585	
Basiliekwachten Peperbus	8.000		8.000	
Beheer Kunst in de openbare ruimte	19.486		19.486	
Bemiddeling cultuureducatie- en participatie	844.200		844.200	
Broedplaatsen en ateliersruimte	215.130		215.130	
Buurtmuseum Kamperpoort	15.900		15.900	
Collectie Overijssel	1.912.542		1.912.542	
Community Art			0	
Culturele Hoofdstad			0	
Cultuureducatie- en participatie	999.870		999.870	
Exploitatie Rieteweg (R10)	54.826		54.826	
Fraterhuis	106.000 <i>Verhoging met</i> 6.360		112.360	
Gezelschappen podiumkunst	309.440	236.560	546.000	Verhoging 2025-2028
Hedon	1.597.560 <i>Verhoging met</i> 260.000	250.000	2.107.560	Structureel
IJsselbiënnale			15.000	College zoekt naar mogelijkheden financiering binnen cultuurbegroting
Kennisontwikkeling en kennisdeling	5.040		5.040	

Kunstwegen			12.500	College zoekt naar mogelijkheden financiering binnen cultuurbegroting
Museum de Fundatie	1.076.540 <i>Verhoging met 451.484</i>		1.528.024	
Openstelling Schepenzaal	12.000		12.000	
Overijsselacademie	34.660		34.660	
Platform Beeldende Kunst	59.510 <i>Verhoging met 120.000</i>		179.080	
Regeling Artistieke leiding amateur	150.000	30.000	180.000	Verhoging 2025-2028
Regeling Kunstactiviteit amateur	35.050	7.010	42.060	Verhoging 2025-2028
Regeling Professionele kunst – evenementen	178.239	35.648	213.887	Verhoging 2025-2028
Regeling Professionele kunst - kunstactiviteit	203.058	40.612	243.670	Verhoging 2025-2028
Regisseur klassieke muziek			0	
RTV Focus			93.669	Uit gemeentefonds
Stadkamer	5.213.560	288.500	5.502.060	Structureel
Stadsdichter	6.000		6.000	
Talentalliantie			0	
VAKTOR	110.000 (2025-2027)		110.000 (2025-2027)	VAKTOR wordt voor 3 jaar gefinancierd uit middelen nieuwbouw Fraterhuis die in 2025 - 2027 niet benut worden.
Zwolse Beiaardstichting	2.992		2.992	
Zwolse Cultuurprijs	10.000		10.000	
Zwolse Theaters	4.311.860 <i>Verhoging met 14.538</i>		4.326.398	
Zwolse Zangraad	3.787		3.787	

Bedragen zijn gebaseerd op begroting 2024, deze zullen nog worden geïndexeerd in 2025.

Alternatief: Huidig activiteitsniveau en bestaande ambities

Ondanks de voorgestelde verhoging van het budget, is er onvoldoende ruimte om alle bestaande initiatieven en activiteiten in Zwolle voort te zetten. Ook kan de gemeente niet alle ambities inlossen die zij heeft geformuleerd in Cultureel Perspectief 2040 en het coalitieakkoord, en zullen met name de grotere culturele instellingen met hoge vaste lasten nog steeds keuzes moeten maken tussen in activiteiten.

De volgende initiatieven, activiteiten en ambities zullen, ondanks de verhoging van het cultuurbudget met 650.000 structureel en 400.000 incidenteel, niet worden ondersteund:

ArtFlow

Art Flow Zwolle is een kunstroute van kunst in de openbare ruimte en binnenexpo's door de hele stad. Dit initiatief van de gemeente brengt Zwolse kunstenaars onder de aandacht en is een toegankelijke manier voor inwoners en bezoekers om in aanraking te komen met beeldende kunst.

Regisseur klassieke muziek

Een 'regisseur' klassieke muziek ontwikkelt een klassiek programma voor nieuwe jonge doelgroepen. De verschillende podia werken voor deze programmering samen met amateurkunstenaars, professionals en de opleidingen. Zwolle krijgt hiermee landelijke uitstraling op dit gebied.

Kunst in de openbare ruimte

Beheer en onderhoud van de huidige collectie kunst in de openbare ruimte van de gemeente Zwolle. Met inzet op meer kunst in de openbare ruimte kan de gemeente het opnieuw instellen van de percentageregeling, eventueel in hybride vorm, onderzoeken. Vanuit cultuur kan een bijdrage in aanvulling op een percentageregeling voorzien in aanloop- en ontwerpkosten en ondersteuning van potentiële subsidieaanvragen bij het Mondriaanfonds.

Culturele Hoofdstad van Europa in 2033

Als Culturele Hoofdstad van Europa krijgt het toerisme van Zwolle een boost en wordt de stad ook internationaal op de kaart gezet. Als stad mag je uitgaan van een terugverdienfactor tussen de twee en drie. Op cultureel vlak ontstaan nieuwe initiatieven en een nieuw elan. De vestiging van nieuwe culturele en creatieve bedrijven kan veel nieuwe banen opleveren. Vanaf 2025 is een jaarlijkse reservering nodig van minimaal 1 miljoen voor het voorbereiden, organiseren en programmeren van Zwolle Culturele Hoofdstad in 2033. Dit sluit aan bij de grote behoefte aan festivals in de stad.

Community Art

Community Art is een van de ambities in het coalitieakkoord, waarmee de gemeente kunst dichtbij mensen in de wijken wil brengen. Het gaat om actieve deelname aan cultuur, die aansluit bij de belevingswereld van specifieke doelgroepen als jongeren, ouderen of mensen in een sociaal isolement. In een vorm van community art worden bewoners in een buurt met elkaar verbonden en uitgedaagd om hun creativiteit in te zetten. Regelmatig richten afgestudeerden van het Zwolse creatief onderwijs zich met hun projecten op community art. Op het moment worden initiatieven incidenteel ondersteund via de regeling Professionele Kunstactiviteit. Met structureel budget voor deze ambitie ontstaat er een groter en duurzaam effect. Community art past bij het sociale karakter van de stad en richt zich met name op groepen die niet uit zichzelf meedoen.

Talentalliantie

Talentedontwikkeling met daarbij de focus op het behoud van jong (net afgestudeerd) talent in regio Zwolle. Deze alliantie bestaat uit vertegenwoordigers van creatieve makers, netwerken, onderwijs en culturele instellingen uit de gemeente Zwolle. De nadruk ligt nu op muziek (urban en pop) en theater.

Alternatief: Huidig budget - Scherpe keuzes maken in beleid en activiteiten

Als de gemeenteraad ervoor kiest af te wijken van het voorstel van het college en het budget voor cultuur de komende jaren niet te verhogen, moet de gemeente Zwolle scherpe keuzes maken.

Zwolle in 2028

Zonder het extra budget voor cultuur dat wordt voorgesteld in de Perspectiefnota wordt Zwolle een stad met een kwetsbare culturele basisinfrastructuur. Er is geen grote lacune op het gebied van de presenterende professionele instellingen en ook is er aandacht voor educatie en participatie. Op punten is er sprake van ambitie, over het algemeen is dit het minimum van wat je in een stad van deze omvang mag verwachten. De huidige diversiteit en levendigheid krijgen een flinke klap.

Voorlopig is er voor de inwoners van Zwolle keus in het aanbod en ligt er een goede basis voor cultuureducatie en cultuurparticipatie. Ruimte voor makers, nieuwe ontwikkelingen, innovatie en verbinding met het sociaal domein zullen zienderogen afnemen. Dat betekent ook dat de afstand voor de inwoners van Zwolle groter wordt. Financieel, omdat toegang duurder zal worden. Letterlijk, omdat er op minder plekken cultuur aangeboden wordt. En in keus, omdat de diversiteit van het aanbod afneemt ten opzichte van de huidige situatie. Ook zullen instellingen zich gedwongen zien programma's op het gebied van educatie, participatie en talentontwikkeling af te bouwen, aangezien die voor hen het duurste zijn.

Zwolle heeft een rijk verenigingsleven, de **cultuurparticipatie** is groot. Voor sommige initiatieven is er budget ter ondersteuning, steeds meer van hen moeten het op eigen kracht doen. Dat heeft zeer waarschijnlijk tot gevolg dat een aantal verenigingen in de loop van komende periode niet meer overeind kan blijven.

De **bibliotheek** zal keuzes moeten maken binnen de beschikbare financiering. Naar verwachting worden de openingstijden drastisch ingeperkt en er zal een locatie moeten sluiten. Ook zal er niet geïnvesteerd kunnen worden in de ICT, wat nodig is voor een gezonde bedrijfsvoering. Ook de andere instellingen in de basisinfrastructuur ontvangen structureel financiering, maar moeten hun taken en activiteiten aanpassen op het beschikbare budget. Een aantal investeringen die zijn gedaan met tijdelijke coalitiemiddelen worden tenietgedaan.

Er zal in Zwolle veel minder cultureel aanbod worden gemaakt, op het gebied van **podiumkunsten** zullen er drie tot zes **gezelschappen** met hun activiteiten moeten stoppen. Het alternatief voor hen is om te proberen te overleven van eenmalige projectsubsidie naar projectsubsidie. Er is financieel ruimte voor twee gezelschappen in de culturele basisinfrastructuur, daar waar we 11 aanvragen hebben ontvangen. Zij verzorgen de invulling van kwalitatief sterk en laagdrempelig cultureel aanbod. Ook bieden zij werkgelegenheid en werkervaring aan acteurs en makers die bij ArtEZ zijn afgestudeerd.

Door de steun van de gemeente kunnen Zwolse makers ook landelijk een grotere rol van betekenis vervullen. Zwolse voorstellingen zijn door het hele land te zien. Aanvullend daarop betekent het ook dat de matching van het ministerie van OCW, de Rijksfondsen, de provincie Overijssel en de

overheden die deel uit maken van Cultuurregio Zwolle, voor de instellingen wegvalt, de instellingen minder interessant worden voor particuliere fondsen (zoals de Vriendenloterij voor Museum de Fundatie) en dat een gezamenlijk initiatief met andere overheden als VAKTOR niet kan blijven bestaan. Dit heeft ook gevolgen voor de arbeidsmarkt, de inkomenspositie van cultuurprofessionals, de aantrekkelijkheid van de stad en de uitgaven die mensen in de stad doen.

Op het gebied van **beeldende kunst** zijn er ook veel sterke instellingen waarvoor het subsidieplafond geen ruimte biedt. Daar kunnen we één initiatief subsidiëren. Als gevolg daarvan neemt de diversiteit in het aanbod snel af, net als de regionale en nationale uitstraling van beeldende kunst in Zwolle. Wel kunnen we de bestaande **ateliers** met het beschikbare budget worden behouden en zelfs enigszins worden uitgebreid, huisvesting van creatieven is een van de speerpunten van beleid.

Kunst in de openbare ruimte draagt sterk bij aan het innovatieve karakter van Zwolle. Daarnaast heeft het in de wijken een participatieve functie door de betrokkenheid van buurtbewoners. Op dit vlak hebben we geen budget om nieuwe werken te plaatsen en een deel van de bestaande werken zal niet meer behouden, verplaatst of onderhouden kunnen worden. Dit betekent op middellange termijn afbraak van de huidige collectie van kunst in de openbare ruimte.

Ook voor de **projectregelingen**, waarmee we innovatie, ontwikkeling en doorgroeimogelijkheden in de culturele sector stimuleren, geldt dat er minder mogelijk is voor hetzelfde budget. We verwachten dat we komende periode ongeveer 25% minder projecten zullen kunnen ondersteunen. **ArtPitch**, de regeling voor individuele kunstenaars, t.b.v. talentontwikkeling en experiment, valt terug in budget. In combinatie met de hogere kosten is er een substantiële afname van het aantal projecten dat de gemeente kan subsidiëren in deze regeling.

Hedon zal zich beperken tot het organiseren van mainstream concerten en nachtprogrammering (entertainment), waarbij risico en experiment worden gemeden. De organisatie zal moeten reorganiseren tot een minimaal niveau, wat ten koste gaat van aanbod, kwaliteit, bereik en service. De locatie Beatbox (laboratorium en ontwikkelplek voor talenten op het gebied van songwriting, performance en muziekproductie, hier kunnen wekelijks 300 jongeren terecht) zal sluiten. Datzelfde geldt voor de afdeling Talent Support. Het poppodium zal een groot deel van de formatie moeten schrappen. Dit heeft impact op onder andere service, marketing, samenwerkingen.

Onderbouwing voorstel extra investering evenementen (cultureel en niet-cultureel)

Het budget voor subsidiering van evenementen, dat structureel in de begroting is opgenomen voor 2025, is € 475.046 (prijsspeil 2024, exclusief indexatie). Dit budget wordt jaarlijks aangevuld met € 15.000 vanuit Maatschappelijke Ondersteuning voor het evenement Zwolle Pride. In totaal is dus structureel € 490.046 (exclusief indexatie) beschikbaar voor 2025 en verder. In de tabel hieronder een overzicht.

Tabel 1: beschikbaar budget		
Soort budget	2024	2025
Structureel budget evenementen	€ 475.049	€ 475.049
		Waarvan
Regenbooggelden (M.O.)	€ 15.000	€ 15.000
Uitvoeringsagenda Cultuur (incidenteel)	€ 50.000	-
Incidenteel budget Berap 2023	€ 110.000	-
Totaal	€ 650.049	€ 490.049

Op basis van het beschikbare budget van € 650.049 zijn de subsidies voor 2024 verstrekt in drie subsidieregelingen. Er zijn twee subsidieregelingen voor culturele evenementen (de BIS en kunstevenementen) en is in totaal € 450.043 subsidie uitgegeven. Voor de niet culturele evenementen is dat € 200.000.

De kosten voor het organiseren van evenementen zijn de laatste jaren door diverse oorzaken gestegen met 30 à 40%. De productie, veiligheid en beveiliging, duurzame toepassingen en programmering, vergunningen zijn alle duurder geworden. Daarnaast ervaren organisatoren dat de regeldruk vanuit de overheid toeneemt (denk aan regels omtrent stikstof, duurzaamheid en beveiliging) en vragen we in de gemeentelijke subsidieregelingen meer professionaliteit van de organisatoren. Dit heeft twee ontwikkelingen tot gevolg: professionalisering van evenementenorganisaties en (de vraag naar) hogere overheidsbijdragen om het voortbestaan van evenementen te kunnen garanderen. Het gemeentelijk budget dat beschikbaar is voor de ondersteuning van evenementen staat daarentegen onder druk. Het huidige budget bestaat deels uit incidentele middelen, wat de continuïteit niet ten goede komt en waardoor in de toekomst scherpe keuzes gemaakt moeten worden. De gemeentelijke indexering is onvoldoende om deze gestegen kosten te dekken.

Als we op het niveau willen blijven van 2024, dan zal het budget met 30% omhoog moeten ten opzichte van het totale budget voor 2024 om de kostenstijging in de evenementensector te compenseren. Dit betekent dat het structurele evenementenbudget van € 490.000 verhoogd moet worden met € 355.000 tot een bedrag van € 845.000. Daarnaast past in “de basis op orde” voldoende budget voor marketing. We verhogen het budget met € 55.000, zodat het evenementenbudget totaal € 900.000 wordt.

Waarschijnlijk kunnen we een groot deel van de bestaande evenementen blijven ondersteunen door het ophogen van de subsidieplafonds van de diverse regelingen. We houden daarmee het bestaande

evenementenlandschap in stand. Toch kunnen we dan nog geen invulling geven aan de ambitie om een echt groot en landelijk aansprekend evenement in Zwolle te ontwikkelen, te huisvesten en te ondersteunen. Ook is het in dit scenario niet mogelijk de komende themajaren te ondersteunen en faciliteren. Indien '800 jaar Zwolle' een grootst evenement moet gaan worden, dan zal hier op een ander moment incidenteel budget voor moeten worden gevonden. Hiervoor wordt nu dus niet structureel gereserveerd.

Tabel 1: subsidies evenementen 2024

<i>Evenementen</i>	<i>Subsidie 2024</i>
Halve Marathon	€ 30.000
Koningsdag en – nacht Nieuwe Markt	€ 19.320
Oranjepret	€ 3.000
Intocht Sinterklaas	€ 14.200
Zwolle Pride	€ 35.000
Ster van Zwolle	€ 30.000
Eileuvers/Carnavalsoptocht	€ 5.000
Straatfestival	€ 45.000
Oranjedagen (Koningsnacht en -dag en Bevrijdingsdag binnenstad)	€ 18.480
<i>totaal</i>	<i>€ 200.000</i>

<i>BIS- Kernevenement</i>	<i>Subsidie 2024</i>
Stadsfestival	€ 138.567
Bevrijdingsfestival Overijssel (BFO)	€ 79.942
PROTO	€ 53.295
<i>totaal</i>	<i>€ 271.804</i>

<i>Kunstevenementen</i>	<i>Subsidie 2024</i>
Common Ground	€ 50.000
New Music Now	€ 18.755
De Stad Verbeeldt	€ 15.000
Symphonica Stadshagen	€ 45.000
Voortzetting regeling Cultuur – Kunstactiviteit, uit te geven in 2024	€ 49.484
<i>Totaal</i>	<i>€ 178.239</i>

Totaal evenementen	650.049
---------------------------	----------------

Bijlage: Toelichting cultuurbeleid

Waarde van cultuur

Van clubs tot concerten: cultuur maakt deel uit van ons maatschappelijk leven. Inwoners luisteren naar muziek, zingen in een koor, gaan naar een festival, lopen mee in een carnavalsoptocht, lezen boeken, genieten van erfgoed en architectuur, bezoeken een museum of zijn er vrijwilliger. De ene keer zijn ze als maker of deelnemer betrokken, de andere keer als ontvanger. Cultuur ontstaat overal waar mensen een gemeenschap vormen. Ze is een uiting van samenzijn en verbondenheid. Daar zijn professionele makers voor nodig. De jonge makers die van de Zwolse opleidingen komen, willen we vasthouden in de stad. Zij dragen bij aan de ontwikkeling en diversiteit van het aanbod en die voorzieningen zijn voor hen ook voorwaarde om in Zwolle te blijven.

Cultuur is op verschillende vlakken en manieren van waarde:

Cultuur nodigt uit om na te denken over maatschappelijke thema's. Mensen worden aan het denken gezet op een andere manier dan bijvoorbeeld wetenschap of journalistiek dat doen.

Cultuur zorgt voor inspiratie, creativiteit, empathie. Bezig zijn met én genieten van cultuur helpt mensen om hun blik te verbreden op alledaagse zaken en is goed voor de persoonlijke ontwikkeling.

Cultuur levert sociale contacten op, verstevigt het netwerk van inwoners en verhoogt de onderlinge verbondenheid. Deelnemen aan cultuur helpt bij het tegengaan van eenzaamheid en het vergroten van deelname aan de samenleving.

Cultuur zorgt voor identiteit en een prettige leefomgeving. Een omgeving met voldoende aanbod om deel te nemen aan cultuur, is aantrekkelijk om in te wonen en te werken en is onderdeel van de persoonlijke identiteit. Daarmee draagt cultuur bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Cultuur heeft een positief effect op andere beleidsterreinen. Kunst, media en cultureel erfgoed dragen bij aan maatschappelijke vraagstukken en veranderingen. Ze zijn belangrijk voor de brede welvaart. Andere thema's als zorg en welzijn, recreatie en toerisme, ruimte en economie hebben voordeel van de inspanningen van de cultuursector.

Cultuur voegt iets wezenlijks toe aan ons maatschappelijk samenleven: verbeelding, reflectie, creativiteit, symboliek, traditie of ritueel. Deelnemen aan cultuur biedt ook de nodige ontspanning, vermindering van stress, legt nieuwe verbindingen in de hersenen ([Herseninstituut](#)) en het is een manier om kennis te nemen van het verhaal, de historische achtergrond, van een plek of het perspectief van 'de ander'. De waarde ervan werd eens te meer zichtbaar tijdens de coronacrisis. Inwoners misten hun zangavond, festivals, danses, bezoek aan musea, theater of popconcerten. Het gebrek aan ontmoeting en de mogelijkheden 'zich te uiten' versterkte de gevoelens van sociale isolatie, eenzaamheid of verveling.

Dubbele waarde

Deze meerwaarde van cultuur heeft allereerst betekenis in zichzelf, maar komt ook ten goede aan andere opgaven. Een creatieve blik vanuit cultuur draagt bij aan mentaal welbevinden en positieve gezondheid, helpt bij omgaan met ziektes ('[Kunst op recept](#)'), bij sociale spanningen, bij ruimtelijke vraagstukken, bij jeugdproblematiek, noem maar op. Culturele ontplooiing draagt bij aan democratie en sociale cohesie ([Europese Commissie, juni 2023](#)) en staat in de Grondwet als onderdeel van de brede volksgezondheid. De meerwaarde van cultuur voor gezondheid ([WHO](#)) en mentaal welzijn van jongeren ([UNESCO](#)) is internationaal bewezen. En in Nederland liggen er talloze maatschappelijke opgaven waar cultuur een belangrijke bijdrage aan kan leveren ([Berenschot 2023](#)).

Gemeenten profiteren in het bijzonder van cultuur, ook economisch ([Marlet](#)). De mogelijkheid om uit te gaan, de aantrekkingskracht op bedrijven, de komst van toerisme, de sociale integratie: cultuur komt de lokale samenleving overal ten goede. Het is ook niet gebonden aan (stedelijke) omvang of grootte. Elke wijk, kern, regio, elk gebied heeft zijn eigen cultuuruitingen en is trots op de lokale geschiedenis en tradities. Cultuur als maatschappelijke en economische waarde gaan hand in hand.

Daarbij is de aanwezigheid van cultuur goed voor het vestigingsklimaat van (internationale) bedrijven, zo staat in een recent verslag van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en toont onderzoek van consultancybureau PWC aan dat cultuur het fysieke en mentale welzijn verhoogt, wat de kosten voor zorg vermindert.¹

Waarde in cijfers

Het aandeel van cultuur en media in de totale werkgelegenheid in Nederland is 4,3%. Ter vergelijking: in het Verenigd Koninkrijk is dat 6,2%, in Duitsland 3,5%. En in Zwolle is het 5,6%. De creatieve sector in Zwolle groeit hard. Zo was de groei in banen in de afgelopen tien jaar gemiddeld 4,3% per jaar. Ter vergelijking: in diezelfde periode groeide de totale werkgelegenheid van Zwolle met 1,4% per jaar.² De toegevoegde waarde van cultuur en media in Nederland is 26,5 miljard euro. Dat is 3,4% van het bruto binnenlands product (bbp).³

In de cultuursector zijn veel vrijwilligers actief. Het CBS schat het aantal vrijwilligers dat bij professionele culturele organisaties en amateurverenigingen vrijwilligerswerk verricht op circa 715.000. Gemiddeld besteden zij 3,1 uur per week aan vrijwilligerswerk. De Boekmanstichting heeft op basis hiervan een berekening gemaakt waarbij is gerekend met het gemiddelde bruto uurloon in de culturele sector (€20,04). De economische waarde van deze vrijwilligers is 2,3 miljard euro.⁴

Een publieke verantwoordelijkheid

Deze waarde van cultuur vraagt om de erkenning van cultuur als *publiek goed* dat net als zorg en onderwijs niet aan het vrije spel van de markt kan worden overgelaten. Zonder publieke investeringen is er minder diversiteit en krijgen cultuuruitingen niet de kans zich te ontwikkelen. Zelfs de grote mainstreamproducers kunnen niet buiten publieke investeringen aan de voorkant: talentontwikkeling voorafgaand aan het optreden op het podium, de podia zelf met techniek en technici, een ticketsysteem, garderobeservice, etc. Dat betekent ook publieke bekostiging, gedragen door zowel een rijks- als gemeentelijke visie op cultuur.

Zonder basis is er geen top – en andersom. Die basis begint lokaal, met de interesse voor cultuur en erfgoed aanwakken op school, met de stimulans van de plaatselijke muzikleraar en –vereniging, met lokale broedplaatsen en hun creatieve kruisbestuivingen. Met de opleidingen van ArtEZ en CIBAP krijgt Zwolle het talent in de schoot geworpen. Helaas kunnen we hen vaak niet behouden doordat er onvoldoende cultureel aanbod is, en onvoldoende werkruimte. Met het cultuurbeleid zetten we in op het behoud van dit talent voor de stad.

¹ Trouw, 18 januari 2024

² Huisvesting creatieve sector Zwolle, Sweco, februari 2024

³ [Impact van kunst en cultuur \(beroepkunstenaar.nl\)](#)

⁴ [De economische waarde van cultuur en media in cijfers - Boekmanstichting](#)